

Pedagogisch werkplan

Naam Locatie	BSO de Vlieger
Adres	Bonifatiuspolder 1 9101 EP Dokkum
Telefoonnummer	088 - 0350429
LRK nummer	857164867
Opvangsoort	Buitenschoolse opvang 4-12 jaar



Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Voorwoord	4
Inleiding	5
Hoe ontwikkelen kinderen zich en waarom is spelen zo belangrijk?	6
De lichamelijke ontwikkeling	6
De verstandelijke ontwikkeling	6
De sociaal emotionele ontwikkeling	6
Seksuele ontwikkeling van kinderen	7
Hoe wordt het zelfbeeld en zelfvertrouwen van kinderen versterkt?	7
Pedagogische kwaliteit	8
Onze rol als pedagogisch medewerkers	8
De vier pedagogische basisdoelen	8
Pedagogisch handelen in observeerbare termen	8
Observeerbare termen	9
Werken aan persoonlijke competenties	9
Werken aan sociaal emotionele veiligheid	10
Werken aan sociale vaardigheden	12
Werken aan normen en waarden	13
Op de groep	14
Spelen	14
Spelmateriaal	14
Huilen.....	14
Inspraak van kinderen.....	14
Onze dagindeling	15
Activiteiten	15
Haal en brengservice voor activiteiten buiten de locatie	16
Uitstapjes	16
Zwemmen	17
Komen spelen van vriendjes en vriendinnetjes	17
Regels en afspraken	17
Grenzen stellen en corrigeren	17
Pesten	18
Computers, tablets, smartphones	18
Eten en drinken	19
Mentorschap	19
Taalbeleid en meertaligheid	19
Tijdelijke plaatsing op een andere groep of locatie	20
Open deuren beleid	20
Wennen.....	21
Begin en eind van de dag	21



De Pedagogisch medewerkers	23
Deskundigheidsbevordering.....	23
Beroepskracht-Kind-Ratio (BKR).....	23
Vaste gezichten.....	24
Stagiaires/Studenten	24
Vrijwilligers	25
Hoe volgen wij de kinderen in hun ontwikkeling	26
Doorgaande lijn en de overdracht	26
Kinderen met opvallend gedrag	26
(Tijdelijke) bijzondere gezinsomstandigheden	27
Verwijsindex.....	27
Protocol kindermishandeling en grensoverschrijdend gedrag (meldcode)	27
Ouderbetrokkenheid.....	28
Oudercommissie (OC)	28
Social Media	28
Ons gebouw en de omgeving	29
Veiligheid en gezondheid	31
Ziekte bij kinderen	31
Calamiteiten	31
Index kwaliteitshandboek.....	32



Voorwoord

Voor u ligt het pedagogisch werkplan van BSO de Vlieger in Dokkum.

Dit werkplan geeft (samen met het pedagogisch beleidsplan) ouders, pedagogisch medewerkers en andere belangstellenden inzicht in onze manier van werken en omgaan met de kinderen op onze locatie.

Het pedagogisch werkplan is de praktische uitwerking van ons pedagogisch beleidsplan. Samen vormen zij ons pedagogisch beleid.

Het is geschreven voor en door onze (pedagogisch) medewerkers, vrijwilligers en stagiaires. Tevens is het een informatiebron voor (toekomstige) ouders en andere belangstellenden.

Het pedagogisch werkplan beschrijft uitgebreid onze visie, de ontwikkeling van kinderen, het belang van spelen en hoe wij hier op onze locatie mee omgaan.

Het motto van Kids First COP groep is: Wij zeggen wat wij doen, wij doen wat wij zeggen. Dus wat in het pedagogisch werkplan staat, is bij ons terug te zien 'op de werkvloer'.

Soms wordt verwezen naar bijbehorende formulieren of protocollen. Dit zijn werkdocumenten voor ons als pedagogisch medewerkers en terug te vinden in ons (digitale) kwaliteitshandboek.

Indien in dit document wordt gesproken over 'ouders', bedoelen wij eveneens de verzorger(s).

Met 'manager' wordt bedoeld diegene die leiding geeft aan één of meerdere locaties.

Het pedagogisch beleids- en werkplan zijn te vinden op onze website www.kidsfirst.nl. U kunt deze ook te allen tijde inzien op de locatie.

Wij wensen u veel leesplezier toe. En heeft u vragen, dan staan wij u graag te woord!

Team BSO de Vlieger

Datum November 2020



Inleiding

Kids First COP groep biedt kinderopvang in de breedste zin van het woord in Groningen, Friesland en Drenthe. Met een groot aantal peuteropvanglocaties¹, kinderdagverblijven en buitenschoolse opvanglocaties zijn wij vaak dicht bij de ouders in de buurt te vinden.

Onze visie

Elk kind verdient een plek waar geborgenheid wordt geboden, waar met liefde voor hem gezorgd wordt, waar hij kan spelen en waar hij zich mag ontwikkelen in zijn eigen tempo.

Onze missie

Kids First COP groep is meer dan alleen een opvangplek: Wij willen kinderen iets mee geven waar zij de rest van hun leven plezier van hebben.

Kinderen op de eerste plaats

Elk kind kan bij ons terecht ongeacht achtergrond, cultuur of godsdienst. We werken kindgericht: we respecteren kinderen zoals ze zijn, bieden hun liefdevolle aandacht en geborgenheid, geven hun de ruimte om zich te ontwikkelen, maar stimuleren vooral om te spelen en kind te zijn. Avontuurlijk, speels, actief, energiek, initiatiefrijk en stoutmoedig. Dat is wat kinderen bij ons mogen zijn. Wij zetten hun behoeftes op de eerste plaats. Ontwikkelen doen ze in hun eigen tempo.

Regio en wijkgericht, met aandacht voor verschillen

Wij willen op verschillende locaties een integraal aanbod neerzetten, waar ouders, partners en medewerkers blij van worden. Wij bieden in een dorp, stad of wijk altijd een vast aanspreekpunt en een bekend gezicht. Er is één leidinggevende (de teammanager) verantwoordelijk voor één regio of wijk, wat betreft de aansturing van de locaties en haar medewerkers.

Wij zijn een organisatie met een uniform beleid, maar er mogen ook verschillen zijn. Eigenheid wordt op elke locatie gevormd door medewerkers, kinderen en hun ouders. Dat maakt elke locatie bijzonder en geeft het een waardevolle plek binnen de directe omgeving. Wij voelen ons verbonden met de mensen en organisaties om ons heen. Onze maatschappelijke betrokkenheid is groot, de zorg voor kinderen is een samenspel van ouders, kinderopvang, school en andere partners. We weten graag wat er leeft om te kunnen ondersteunen waar het mogelijk is.

Dit pedagogisch werkplan is een jaarlijks terugkerend punt op de agenda van onze team- en oudercommissievergaderingen. De manager bespreekt en toetst de pedagogische kwaliteit tijdens locatiebezoeken, teamevaluaties en indien nodig via individuele gesprekken.

¹ Dit wordt ook wel peuterschool, speelleergroep of peuterspeelzaal genoemd. Wij spreken in dit document verder alleen over peuteropvang



Hoe ontwikkelen kinderen zich en waarom is spelen zo belangrijk?

Voordat wij meer informatie geven over hoe wij op onze locatie werken, zetten wij eerst uiteen hoe wij de ontwikkeling van kinderen zien en waarom spelen zo belangrijk is. Dus ook: Hoe belangrijk onze rol als kinderopvang is!

Wij onderscheiden de volgende ontwikkelingsgebieden:

De lichamelijke ontwikkeling

Door middel van spelen en bewegen wordt de ontwikkeling van kinderen gestimuleerd. Motoriek (grote en fijne) en de algehele ontwikkeling zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Spelenderwijs en experimenterend leert een kind een hoop van de wereld om zich heen. Buitenspelen is essentieel om deze en andere ervaringen op te doen. Buiten kom je in aanraking met verschillende materialen en uiteenlopende omstandigheden. De motorische ontwikkeling van kinderen kent verschillende mijlpalen. Kinderen leren zitten, kruipen, staan, lopen, rennen en fietsen. Door te oefenen leren ze hoe te bewegen en hoe ze hun lichaam kunnen gebruiken. Er is bij ons voldoende ruimte en aandacht voor de lichamelijke ontwikkeling doordat er elke dag ruimte is voor vrij spel. Op deze momenten creëren en benutten wij kansen om de motoriek en de lichamelijke ontwikkeling te stimuleren. Daarnaast heeft buitenspelen een vaste plek in het dagritme.

De verstandelijke ontwikkeling

Hoe groter ze worden, hoe beter kinderen de wereld om zich heen leren begrijpen. Hun geheugen wordt beter, zodat ze dingen kunnen onthouden, en ze leren oplossingen te bedenken.

Denken heeft te maken met taal, met begrijpen, met onthouden en met het oplossen van 'probleempjes'. Hoe meer ervaringen kinderen opdoen, hoe meer ze gaan begrijpen en onthouden. Kinderen zijn in staat om te leren doordat hun geheugen zich ontwikkelt en doordat ze abstracter gaan denken en leren informatie in te delen. Ze leren ook door te kijken naar wat de mensen om hen heen doen, en dat na te doen.

Hoe verloopt het leerproces?

Leren is een proces dat te maken heeft met het denkvermogen en met het verwerken van informatie. Kinderen verwerken de informatie die ze krijgen. Dat wil zeggen dat ze informatie opslaan, ordenen, verbanden leggen met wat ze al weten en de informatie toepassen in nieuwe situaties.

Eigen tempo in denkontwikkeling

Alle kinderen maken dezelfde denkontwikkeling door, ieder kind in een eigen tempo. Aanleg speelt hierbij een rol, maar ook de manier waarop de omgeving de kinderen in alledaagse situaties in en om het huis/opvang uitdaagt om na te denken.

De sociaal emotionele ontwikkeling

Naarmate kinderen zich emotioneel verder ontwikkelen, krijgen ze het vermogen om eigen gevoelens en die van anderen te herkennen. Een goed voorbeeld is hierbij van essentieel belang.

Wat is sociaal/emotionele ontwikkeling?

Sociale ontwikkeling en emotionele ontwikkeling hangen nauw samen. Kinderen leren om rekening te houden met anderen, zich te houden aan regels, op hun beurt te wachten, te delen, samen te spelen en nog veel meer sociale vaardigheden. Om dat te kunnen, moeten kinderen leren om hun eigen gevoelens en de gevoelens van anderen te zien, te begrijpen en ermee om te gaan.



- Zelfkennis en zelfvertrouwen

Bij een goede emotionele ontwikkeling hoort ook zelfkennis, een positief zelfbeeld en zelfvertrouwen. Kinderen die zich emotioneel goed ontwikkelen, kunnen zich als ze wat groter worden goed inleven in anderen en daardoor goed met anderen samenwerken.

- Gevoelens leren uiten

Een peuter heeft alle gevoelens die volwassenen ook hebben, maar begrijpt die gevoelens nog niet. Peuters kunnen daar nog niet goed over praten en ze moeten nog leren hoe ze gevoelens op een goede manier kunnen uiten. Dat is voor een peuter nog heel lastig.

- Ik en de ander

Iedere peuter ontwikkelt een eigen identiteit en merkt dat andere mensen ook gedachten en gevoelens hebben. Vanaf een jaar of 3 begint een kind zich stapje voor stapje een beetje in te leven in andere mensen. Dat gaat heel geleidelijk.

Hoe wordt de emotionele ontwikkeling gestimuleerd?

Wij helpen een kind zich emotioneel te ontwikkelen door betrokken te zijn en er voor het kind te zijn. Daarmee wordt een goede basis gelegd. Kinderen moeten leren om hun eigen gevoelens en de gevoelens van anderen te zien, te begrijpen en ermee om te gaan.

Bij een goede emotionele ontwikkeling hoort ook het ontwikkelen van zelfkennis, een Het is van belang dat kinderen leren over gevoelens en emoties te praten, deze onder woorden te brengen en op een goede manier te uiten. Dat kan heel lastig zijn. Daar kunnen volwassenen hen bij helpen door betrokken te zijn en er voor het kind te zijn wanneer het hen nodig heeft.

Seksuele ontwikkeling van kinderen

Kinderen maken tijdens hun groei in vele opzichten een ontwikkeling door. Dat geldt ook voor hun lichaam, gevoelens ten opzichte van zichzelf en anderen, hun denkwijze maar ook voor hun seksualiteit. In het protocol 'afspraken m.b.t. seksuele ontwikkeling' hebben wij richtlijnen t.a.v. dit onderwerp vastgesteld.

Wij geven geen seksuele voorlichting. Wanneer er vragen zijn van kinderen beantwoorden wij deze zo goed als mogelijk, waarbij wij rekening houden met de leeftijd en ontwikkeling van het kind. Wanneer een kind regelmatig vragen stelt over onderwerpen die te maken hebben met seksuele ontwikkeling, dan lichten wij de ouders in, zodat zij een gesprek met het kind kunnen aangaan.

Hoe wordt het zelfbeeld en zelfvertrouwen van kinderen versterkt?

Door te benoemen "dat heb je goed gedaan", maar ook met een aai over de bol laten wij onze waardering voor een kind zien. Wanneer het nodig is om grenzen te stellen, proberen wij te achterhalen waar het gedrag van het kind vandaan komt. Wij wijzen een kind nooit af, maar leggen op een positieve manier uit wat wij van hem verwachten. Zo leren wij het kind het verband te zien tussen eigen handelen en gevolg. Wanneer wij grenzen stellen, zorgen wij er voor dat een kind zich nooit angstig of onveilig voelt.



Pedagogische kwaliteit

Onze rol als pedagogisch medewerkers

Wij, als pedagogisch medewerkers van Kids First COP groep bepalen de pedagogische kwaliteit. Daarom kunnen ouders en collega's het volgende van ons verwachten.

Wij handelen volgens het beleid van Kids First COP groep, ook al zou dit afwijken van onze eigen normen en waarden. Wij zijn ons bewust van onze houding en werkwijze en de invloed hiervan op het pedagogisch klimaat. Door een ontspannen en open houding naar de kinderen, de ouders en naar elkaar, creëren wij een positieve sfeer in de samenwerking. Zo ook door verbaal en non-verbaal duidelijk te zijn.

Wij zorgen er voor dat de locatie veilig en kindgericht is en houden hierbij rekening met de leeftijd en de ontwikkeling van de kinderen.

Kids First COP groep heeft enkele pedagogisch coaches/beleidsmedewerkers in dienst, die ons extra ondersteunen bij ons pedagogisch handelen.

De vier pedagogische basisdoelen

In ons pedagogisch beleidsplan hebben wij de vier pedagogische basisdoelen beschreven.

Hoe geven wij verantwoord vorm aan de uitvoering van deze vier basisdoelen. Dat doen wij op onderstaande wijze, waarbij wij te allen tijde, bij ieder individueel kind, rekening houden met de ontwikkelingsfase waarin hij/zij zich bevindt.

1^e Wij gaan op een sensitieve en responsieve manier met kinderen om, tonen respect voor hun autonomie en zelfstandigheid. Hierbij stellen wij grenzen en bieden wij structuur, zodat de kinderen zich emotioneel veilig en geborgen kunnen voelen;

2^e Wij dagen de kinderen spelenderwijs uit in de ontwikkeling van hun motorische, cognitieve, creatieve en taalvaardigheden. Hierdoor kunnen en mogen zij steeds zelfstandiger functioneren in een veranderende omgeving;

3^e Wij begeleiden kinderen in hun interacties, waarbij wij hen spelenderwijs sociale kennis en vaardigheden bijbrengen. Zo leren zij steeds zelfstandiger relaties met anderen op te bouwen en te onderhouden;

4^e Wij stimuleren de kinderen om op een open manier kennis te maken met de algemeen aanvaarde waarden en normen in de samenleving met het oog op een respectvolle omgang met anderen en een actieve participatie in de maatschappij.

Pedagogisch handelen in observeerbare termen

Wij zeggen wat wij doen en wij doen wat wij zeggen.

Wij hebben duidelijke en observeerbare termen opgesteld aan de hand waarvan wij uitvoering geven aan de pedagogische basisdoelen.

Deze zijn uitgewerkt in het volgende hoofdstuk.



Observeerbare termen

Een wettelijke vereiste is dat in het pedagogisch beleid, in observeerbare termen het volgende beschreven wordt: De wijze waarop de emotionele veiligheid van kinderen wordt gewaarborgd, de mogelijkheden voor kinderen tot de ontwikkeling van hun persoonlijke- en sociale competentie, en de wijze waarop de overdracht van normen en waarden aan kinderen plaatsvindt.

Om aan deze wettelijke vereiste te voldoen, hebben wij deze paragraaf daarom in de 'Ik-vorm' opgesteld.

Werken aan persoonlijke competenties

Hoe doe ik dat als pedagogisch medewerker?

Kind: "Ik vertrouw op mezelf en ik heb vertrouwen in de ander"

Als pedagogisch medewerker

- laat ik kinderen situaties en spelmaterialen zelf kiezen, ervaren en ontdekken en houd hierbij rekening met de veiligheid van de kinderen
- geef ik kinderen verantwoordelijkheid, waar ze dit aan kunnen, b.v. door ze de tafel te laten dekken, speelgoed op te laten ruimen of hun eigen conflicten te laten oplossen
- laat ik bij alles wat ik doe het plezier en het ontdekken van de kinderen centraal staan en niet het eindresultaat

Kind: "Ik ben goed zoals ik ben"

Als pedagogisch medewerker

heb ik oog en respect voor 'de eigenheid' van elk kind door rekening te houden met zijn gevoelens, mogelijkheden, wensen, en ideeën

Kind: "Ik heb een mening"

Als pedagogisch medewerker

- laat ik de kinderen meedenken over regels en activiteiten op de groep. Bijvoorbeeld door te vragen wat ze willen doen die dag. Hierbij houd ik rekening met de leeftijd van de kinderen
- draag ik er zorg voor dat de mening van alle kinderen serieus wordt genomen en dat er naar alle kinderen wordt geluisterd tijdens individuele gesprekken, groeps gesprekken en bij spelmomenten

Kind: "Ik word gestimuleerd in mijn ontwikkeling en kan mijn talenten ontdekken"

Als pedagogisch medewerker

- bied ik bewust activiteiten en spelmaterialen aan om de ontwikkeling van de kinderen te bevorderen
- zorg ik er voor dat kinderen hun talenten kunnen ontdekken door ons activiteiten aanbod hier bewust op af te stemmen en aan te sluiten bij hun talenten en ontwikkelingsfase.



Werken aan sociaal emotionele veiligheid

Hoe doe ik dat als pedagogisch medewerker?

Kind: "ik weet wie er voor me zorgt"

Als pedagogisch medewerker

- begroet ik alle kinderen persoonlijk. Voor de kinderen is het zo duidelijk wie er die dag werkt.
- stel ik mij voor aan een nieuw kind en geef ik een rondleiding
- stel ik me als invalkracht voor aan alle kinderen
- zorg ik er voor dat ik zoveel mogelijk in het zicht blijf van het kind

Kind: "ik voel me ontspannen en ik voel me thuis"

Als pedagogisch medewerker

- zorg ik voor een huiselijke en ontspannen sfeer op de groep.
- stem ik zoveel mogelijk af met ouders over de verzorging en opvoeding van hun kind. Door middel van intakegesprekken, oudergesprekken, gesprekjes bij het halen en brengen en door het invullen van afsprakenlijsten. Hierdoor ben ik op de hoogte van de gezinssituatie van elk kind.
- creëer ik een groepsgevoel door samen te eten en te drinken en door kinderen actief te betrekken bij groepsgesprekken, (gezelschaps)spelen en andere activiteiten.
- geef ik kinderen de ruimte tot individuele bezigheden buiten de groep.

Kind: "ik voel me geliefd en ik mag en durf mezelf te zijn"

Als pedagogisch medewerker

- communiceer ik respectvol met de kinderen, door te luisteren naar hun verhalen en hier positief op te reageren.
- verhef ik mijn stem niet
- geef ik complimentjes, zowel verbaal, door bijvoorbeeld te benoemen "dat heb je goed gedaan", of "wat heb je dat leuk verteld" als non-verbaal door middel van een aai over hun bol, een knipoog of een knuffel.
- zorg ik voor een open sfeer, waarin iedereen zijn verhaal mag vertellen en mag zijn wie hij is. Ik let er hierbij op dat ik rolbevestiging vermijd.



Als pedagogisch medewerker

- heb ik individuele aandacht voor elk kind
- begroet ik alle kinderen bij binnenkomst en bij het weggaan. Hierbij heb ik een actieve houding, maak ik oogcontact en spreek ik het kind op kind hoogte aan.
- geef ik individuele aandacht bij verschoonmomenten, individuele activiteiten zoals een spelletje doen, voorlezen of gesprekjes.
- heb ik een ontspannen, open en positieve en actieve luisterhouding, naar de kinderen en maak altijd oogcontact.
- kom ik waar nodig terug op gedeelde belangrijke momenten van het kind.

Kind: "ik krijg hulp als dat nodig is en ik voel me gehoord"

Kind: "Ik voel me gezien en ik krijg de aandacht die ik nodig heb"

Als pedagogisch medewerker

- ben ik er voor het kind op moeilijke momenten.
- luister ik naar het kind, respecteer en heb begrip voor zijn gevoelens, troost het kind en geef ruimte voor verdriet en boosheid
- help ik het kind door te achterhalen waar het mee zit en probeer indien dat nodig is samen met het kind een oplossing te zoeken.
- Zorg ik er voor dat pesten in of buiten de groep altijd bespreekbaar wordt gemaakt en dat de kinderen hierin goed worden begeleid

Als pedagogisch medewerker

- laat ik oudere kinderen meedenken over de groepsregels, en zie er op toe dat de regels op een positieve manier worden besproken, door te benoemen wat er wel mag en niet te benoemen wat er niet mag. Voorbeeld: " we lopen rustig in de ruimte" i.p.v.: "je mag niet rennen in de ruimte".
- bied ik structuur door duidelijkheid te geven over regels
- werk ik volgens een vast dagritme. Hierbij vertel ik de kinderen wat er wanneer wordt gedaan en ik bereid ze hier op voor, ik heb hierbij oog voor de behoeftes van kinderen. Bijvoorbeeld door: niet te strak vast te houden aan het dagritme maar hier van af te wijken wanneer de kinderen nog leuk aan het spelen zijn en bijvoorbeeld iets later te gaan eten
- draag ik er zorg voor dat de regels van de groep duidelijk zijn voor de kinderen, ik geef hier het goede voorbeeld, leg de regels uit en zie er op toe dat de regels gevolgd worden. Bijvoorbeeld handen wassen voor het eten.

Kind: "Ik krijg structuur aangeboden"



Werken aan sociale vaardigheden

Hoe doe ik dat als pedagogisch medewerker?

Kind: "Ik groei in contact met anderen, maak deel uit van een groep en ontdek hoe het is om vrienden te maken"

Als pedagogisch medewerker

- stimuleer ik kinderen om samen te spelen en van elkaar te leren door activiteiten aan te bieden waarbij alle kinderen de ruimte krijgen om iets te vertellen, te laten zien van zichzelf, naar elkaar te luisteren en elkaars mening te respecteren
- stimuleer ik kinderen om samen te werken, bijvoorbeeld door ze gezamenlijk een taakje te geven zoals materiaal klaar zetten of op te ruimen

Kind: "Ik groei door aandacht en durf mezelf te uiten"

Als pedagogisch medewerker

- zorg ik voor een positieve sfeer waarin kinderen zichzelf durven te zijn
- geef ik elk kind individuele aandacht door ze aan het woord te laten, ze aan te moedigen iets te vertellen en naar elkaar te luisteren

Kind: "Ik leer ruzies op te lossen en naar elkaar te luisteren"

Als pedagogisch medewerker

- begeleid ik de kinderen bij conflicten en pas ik de begeleiding aan op de leeftijd en ontwikkeling van het kind. Ik benoem wat ik zie en vraag wat er aan de hand is. Ik leer de kinderen naar elkaar te luisteren, bied oplossingen bij jonge kinderen en leer hen te verwoorden wat hen dwars zit en stimuleer en begeleid ik oudere kinderen het zelf te doen, door hen zelf oplossingen te laten bedenken. Indien nodig reik ik voorbeelden aan.
- geef ik kinderen complimenten wanneer ze samen een conflict hebben opgelost.



Werken aan normen en waarden

Hoe doe ik dat als pedagogisch medewerker ?

Kind: "Ik voel me gewaardeerd en ik doe de dingen zoals ik ze doe"

Als pedagogisch medewerker

- bied ik kinderen een veilige basis door belangstelling en betrokkenheid te tonen en me er van bewust te zijn dat elk kind zich ontwikkelt op zijn eigen manier
- stimuleer ik het kind om in kansen te denken en te geloven in eigen kunnen. Ik moedig het aan en waardeer het kind voor zijn inzet en doorzettingsvermogen.

Als pedagogisch medewerker

- benader ik alle kinderen gelijkwaardig.
- geef ik bewust aandacht aan ieder kind
- draag ik er zorg voor dat alle kinderen een volwaardige positie hebben in de groep
- heb ik aandacht voor het unieke van elk kind, zoals, het zien van talenten, en eigenheid, bijvoorbeeld benoemen: "wat heb jij mooi rood haar" of "wat kun jij mooi tekenen" "ik heb bruine ogen, welke kleur ogen heb jij?"

Kind: "Ik leer dat er verschillen zijn én ik leer dat iedereen gelijkwaardig is"

Als pedagogisch medewerker

- ben ik me er van bewust dat gebeurtenissen en feesten mensen verbindt en een saamhorigheidsgevoel creëert. Een gebeurtenis kan een verdrietige gebeurtenis zijn zoals het overlijden van een dierbare, maar ook een indrukwekkende gebeurtenis in het nieuws.
- Met de kinderen vier ik verjaardagen, reguliere feestdagen en feestelijke gebeurtenissen die in de wereld van het kind belangrijk zijn, zoals bijvoorbeeld Sint Maarten, dierendag of de geboorte van een broertje of zusje. Dit doen we door bijvoorbeeld de ruimte te versieren, een feesthoed te maken, of te zingen
- heb ik aandacht voor gebeurtenissen door er met elkaar of individueel over te praten en stimuleer ik kinderen zich er over te uiten door bijvoorbeeld een tekening te maken.

Kind: "Ik vier alle leuke dingen in het leven en sta stil bij gebeurtenissen"

Kind: "Ik leer dat er grenzen zijn"

Als pedagogisch medewerker

- leer ik kinderen op een positieve en natuurlijke manier de regels van de groep
- reik ik kinderen grenzen aan, door uit te leggen waarom iets wel of niet mag en consequent met regels om te gaan



Op de groep

De kinderen worden opgevangen in een vaste groep. Door de herkenbaarheid van de ruimte en de bekendheid met de andere kinderen en met ons, voelt het kind zich veilig en vertrouwd.

Naarmate de kinderen ouder worden, wordt er vaker gespeeld op een andere groep, maar de eigen stamgroep/basisgroep blijft de basis van waaruit wordt gespeeld en gegeten.

Tijdens een dag(deel) op de groep gebeurt er van alles. Wij 'handelen' constant. De ene keer is dit vanzelfsprekend, de andere keer minder.

In dit hoofdstuk stippen wij allerlei onderwerpen aan, zodat duidelijk wordt wat onze visie hier op is én wat hierin van ons verwacht mag worden.

Spelen

Spelen neemt een belangrijke plaats in de ontwikkeling van het kind in. Vooruit denken, plannen, het uiten van emoties, ervaring opdoen met materialen en contact maken met anderen zijn allemaal vaardigheden die een kind door spel ontwikkelt.

Wij hebben daarom een actieve houding tijdens spelmomenten.

Spelmateriaal

Bij het aanbieden van speelgoed en spel op onze locatie letten wij op de leeftijd van het kind, de ontwikkelingsfase van het kind, voldoende afwisseling en het stimuleren van de fantasie en veiligheid. We presenteren het speelgoed op een aantrekkelijke manier, doen mee met (fantasie)spel en zetten kinderen aan tot spel.

Huilen

Als kinderen huilen heeft dat altijd een reden. Heeft het kind honger, pijn, verdriet of wil het aandacht of laat het weten door te huilen ergens boos over te zijn?

Wij proberen te achterhalen waarom het kind huilt en nemen de reden serieus. Wanneer een kind regelmatig verdrietig is, bespreken wij dit met ouders, maar volgen hierbij wel de visie van onze organisatie. Wij realiseren ons dat de belevingswereld van een kind anders is dan die van onszelf. Wij zorgen er voor dat de behoefte van het kind wordt gezien. Wij laten een kind dat huilt niet alleen, troosten het of maken afspraken.

Inspraak van kinderen

Kinderen mogen bij ons meedenken en meebeslissen over zaken op de locatie die hen aangaan. Dit is goed voor hun zelfvertrouwen, communicatieve vaardigheden en het stimuleert de betrokkenheid van 'onze' kinderen. Meebeslissen begint al bij het kiezen van eigen beleg op de boterham tot het meedenken over de aanschaf van speelgoed, de inrichting en het activiteiten aanbod.



Onze dagindeling

De dagindeling op onze locatie ziet er op hoofdlijnen als volgt uit:

tijden	activiteit	Leeftijd kinderen	Bijzonderheden
7.30 uur	Ped. Medewerker opent de groep, checkt de mail.	4-12 jaar	Tijdens schoolvrije dagen en vakanties
7.00 – 8.30	Ped. Medewerker vangt de kinderen op voor de VSO en brengt ze naar school	4-12 jaar	Voorschoolse opvang
7.30 – 9.30	Kinderen worden gebracht Vrij spelen	4 – 12 jaar	Tijdens schoolvrije dagen en vakanties
9.30- 10.00	Naar de wc, handen wassen. Fruit eten en evt. gezamenlijke activiteit	4 – 12 jaar	Tijdens schoolvrije dagen en vakanties
10.00 – 11.30/12.00	Vrij spelen, buiten spelen of aanbieden van gerichte activiteit	4-12 jaar	Tijden schoolvrije dagen en vakanties
Tussen 11.30-13.00	Ped. Medewerker opent de groep, checkt de mail Haalt kinderen uit school. Naar de wc, handen wassen Brood eten	4-12 jaar	Reguliere weken afhankelijk roosters school. Tijdens schoolvrije dagen en vakanties
13.00-15.00	Vrij spelen, buiten spelen of aanbieden van gerichte activiteit	4-12 jaar	Tijdens schoolvrije dagen en vakanties
14.00–15.30	Kinderen uit school halen	4-12 jaar	Schoolweken, iedere dag.
15.30 –16.00	Naar de wc, handen wassen Cracker eten en drinken		
16.00 –18.30	Vrij spelen, buiten spelen of aanbieden van gerichte activiteit Kinderen kunnen opgehaald worden	4-12 jaar	

Activiteiten

De activiteiten die wij aanbieden zijn gericht op de vier seizoenen, feestdagen (zoals bv. Kerst en Sinterklaas) en thema's, die aansluiten bij de belevingswereld van de kinderen. Daarnaast ook op het ontwikkelen en stimuleren van de motorische vaardigheden (denk aan knutselen, spelactiviteiten), de taalontwikkeling (kringgesprek, voorlezen, zingen) en de sociaal-emotionele ontwikkeling (denk aan: in de poppenhoek spelen, samen spelletjes doen).

Activiteiten die we met name in de vakanties doen zijn bijvoorbeeld: op avontuur naar het Blotevoetenpad, krabben vangen bij de zee, een bezoekje aan (grotere)



speeltuinen/speelparadijzen, naar het bos, koken, bakken en themafeest met kinderdisco.

Activiteiten met meer dan 30 kinderen

1. Wij zorgen voor de emotionele veiligheid van kinderen wanneer de deuren open staan of wanneer we activiteiten doen met meer dan 30 kinderen. Kinderen mogen, voor zover het groepsklimaat dit toelaat, zelf kiezen waar ze gaan spelen en bij wie van ons. Zo kunnen ze daar zijn waar ze zich veilig voelen. Wij houden goed in de gaten of alle kinderen zich prettig voelen. Wanneer dat voor een kind niet het geval lijkt te zijn, neemt een van ons het initiatief om met dit kind en misschien nog wat andere bekende kinderen iets samen te gaan doen.

Wij houden zo veel mogelijk de basisgroep bij elkaar. Als wij bijvoorbeeld ergens anders naar toe gaan, lopen wij met de basisgroep en de bijbehorende medewerkers bij elkaar. Of als wij gaan picknicken, gaan wij met de basisgroep en medewerkers bij elkaar zitten.

Ook als wij bijvoorbeeld met meer dan 30 kinderen buitenspelen, is er van iedere basisgroep een vaste medewerker aanwezig.

2. Bij groepsactiviteiten met groepen groter dan 30 kinderen is er in ieder geval één van ons van elke groep bij betrokken. Op deze wijze kan een kind zich altijd richten tot een pedagogisch medewerker van zijn/ haar eigen groep. De kinderen weten dat zij terecht kunnen bij de pedagogisch medewerker van de eigen groep. Wij letten speciaal op 'onze' eigen kinderen.

3. Bij uitstapjes met meer dan 30 kinderen hebben wij een duidelijke onderlinge taakverdeling, zodat vertrouwde en veiligheid voor de kinderen is geborgd. Bijvoorbeeld tijdens het lopen naar het desbetreffende activiteitenterrein (bv kinderboerderij), dan voegen wij de kinderen uit een basisgroep samen. Ook de eet-en rustmomenten worden samen met de basisgroep kinderen georganiseerd.

Haal en brengservice voor activiteiten buiten de locatie

Op sommige locaties van Kids First COP groep, verzorgen wij 'het vervoer' van de kinderen bij activiteiten buiten de deur zoals zwembles, judo, muzieklles. Voor onze locatie geldt dit niet.

Uitstapjes

Een uitstapje biedt kinderen de mogelijkheid om nieuwe ervaringen op te doen. Ze ontdekken dat de wereld groter is dan het tot nu toe voor hen bekende wereldje. Voordat wij met de kinderen op stap gaan, houden wij rekening met de volgende zaken, welke ook terug te vinden zijn in ons kwaliteitshandboek:

- Wij hanteren de juiste beroepskracht/kind ratio;
- Wij nemen een telefoon mee, zodat wij hulp kunnen inroepen bij een calamiteit of ongeval én wij bereikbaar zijn voor ouders;
- Wij informeren ouders tijdig over het uitstapje;
- Vooraf vragen wij schriftelijk of via e-mail toestemming aan ouders;
- Wij nemen een actuele lijst met telefoonnummers van de ouders, de groep en noodnummers mee;
- De EHBO doos is compleet en deze nemen wij mee;
- Wanneer een van ons met eigen vervoer gaat, dan worden de wettelijke regels voor vervoer van kinderen in de auto toegepast en mag dit alleen als zij/hij een inzittendenverzekering heeft. Dit houdt in dat:
 - wij kinderen tot 1.35 m. in een autostoeltje vervoeren met een goedgekeurd zitje met ECE label;
 - wij altijd de veiligheidsgordel voor alle kinderen gebruiken;



- wij kinderen niet in een autostoel laten zitten, waarbij de airbag is ingeschakeld;
- Zowel de kinderen als wijzelf zijn herkenbaar door bv een hesje of button.

Wanneer wij een wandelingetje gaan maken met de kinderen, zorgen wij er ook voor dat wij een telefoon bij ons hebben en dat de beroepskracht/kind ratio klopt.

Zwemmen

Zwembadjes op de groep zijn toegestaan, mits er constant toezicht aanwezig is.

De risico's van het gebruik van een zwembadje zijn beschreven in het veiligheids- en gezondheidsbeleid.

Wanneer wij foto's maken van de kinderen, doen wij dit alleen wanneer kinderen een kledingstuk over hun badkleding aan hebben.

Vanwege onvoldoende toezicht zwemmen wij niet met kinderen in het zwembad of open zwemwater.

Komen spelen van vriendjes en vriendinnetjes

Op de BSO willen kinderen graag met vriendjes en vriendinnetjes spelen. Net als thuis.

Zij zijn van harte welkom, waarbij wij rekening houden met de volgende afspraken:

- De beroepskracht/kind ratio wordt gehanteerd;
- In de afsprakenlijst met ouders, zijn afspraken vastgelegd over het spelen bij vriendjes thuis in BSO-tijd en op de groep;
- Wij zorgen er voor dat wij de gegevens hebben van het gastkind (naam ouders, 06-nummer) en spreken met de betreffende ouders af dat zij bereikbaar moeten zijn;

Wanneer een kind vaker (bijvoorbeeld elke week) wil komen spelen, bespreken wij met de ouders van het vriend(innet)je de mogelijkheden voor plaatsing op de BSO.

Regels en afspraken

Bij Kids First COP groep hebben wij algemene regels en afspraken gemaakt.

De specifieke huisregels van onze eigen locatie hangen op de groepen.

Regels die we o.a. hanteren zijn: computer regels, dagindeling d.m.v. pictogrammen, buitenspeel regels (Niet zonder toezicht naar de aangrenzende speeltuin) en de basisregels (niet slaan, schoppen etc.)

We maken voor een aantal kinderen gebruik van dagritme kaarten.

Met ouders maken we individuele afspraken over hun kind en leggen dit schriftelijk vast.

Grenzen stellen en corrigeren

Naast het ondersteunen van kinderen op een positieve manier is het soms ook nodig om gedrag te corrigeren en grenzen te stellen. Wij houden bij het stellen van grenzen altijd rekening met de leeftijd en de ontwikkeling van het kind.

Als een kind ongewenst gedrag vertoont, proberen wij eerst te achterhalen waar dit vandaan komt.

Het komt wel eens voor dat wij moeten 'bijsturen', bijvoorbeeld omdat er (verbaal) geweld door kinderen onderling wordt gebruikt. In een dergelijke situatie kan het nodig zijn, dat een kind uit een situatie gehaald wordt. Dit duurt nooit langer dan enkele minuten. Wij zorgen er altijd voor dat we zicht blijven houden op het kind. Kinderen uit de bovenbouw kun je bijvoorbeeld samen in een aparte ruimte oplossingen laten zoeken voor hun onenigheid of conflict.

Wij geven het goede voorbeeld en treden de kinderen ontspannen tegemoet. Een vorm van correctie mag nooit angst oproepen bij een kind.

Afhankelijk van de situatie informeren wij ook de ouders.



Pesten

Kleine kinderen kunnen nog niet bewust pesten. Zij kunnen nog niet goed inschatten wat het effect van hun gedrag is op andere kinderen. Dit begint pas voor het eerst rond de basisschoolleeftijd.

Pesten wordt bij ons niet geaccepteerd. Een plagerijtje mag wel, dat is goed voor de kinderen om hun incassingsvermogen en gevoel voor humor te ontwikkelen.

Pesten is een ongelijkwaardige strijd. Pesten kan variëren van steeds terugkerende kleine pesterijen tot echte bedreigingen en lichamelijk geweld. Pesten kent vele vormen:

- Verbaal: kleineren, uitschelden, uitlachen, roddelen
 - Lichamelijk: knijpen, laten struikelen, duwen, vechten
 - Gebaren: b.v. een vinger langs je keel halen, middelvinger opsteken
 - Buitensluiten: niet mee mogen doen, steeds bij activiteiten worden buitengesloten
 - Cyberpesten: via telefoon, mail, facebook of WhatsApp (b.v. foto's of filmpjes van iemand op internet zetten zonder toestemming)
 - Afpersing: b.v. geld of voorwerpen opeisen in ruil voor met rust gelaten worden
- 'Onze' kinderen moeten zich veilig voelen. Daarom is het onze taak om de sfeer op de groep te bewaken en er voor te zorgen dat er op een sociale manier met elkaar wordt omgegaan. Zijn er signalen van pesten op de groep, dan bespreken wij dit met elkaar. Natuurlijk zijn ook de ouders hierin een belangrijke schakel. Gepest worden kan een traumatische ervaring zijn. Het pestprotocol geeft hierin handvatten. Deze is opgenomen in ons kwaliteitshandboek.

Computers, tablets, smartphones

Computer en televisie vormen een belangrijk onderdeel van de belevingswereld van kinderen. Spelletjes doen, een leuke activiteit opzoeken op de computer of een filmpje kijken op een regenachtige middag, horen ook bij het activiteiten aanbod op onze locatie bij kinderen vanaf 3 jaar. Daarnaast zorgen wij er voor dat er met mate, onder toezicht en verantwoord, gebruik wordt gemaakt van beeldschermen. Onder beeldschermen verstaan wij: (spel) computers, televisie, dvd recorders, smartphones en tablets. Wij hebben hierover het volgende afgesproken (dit staat ook in het desbetreffende protocol):

- Kinderen moeten altijd toestemming vragen voor het gebruik van (spel)computers en televisie;
- Kinderen mogen niet langer dan een half uur achtereen op de computer of tablet;
- Spelletjes met een agressief of seksueel karakter zijn verboden;
- Tijdens groepsactiviteiten en gezamenlijke maaltijden zijn mobieltjes en tablets van zowel de kinderen als van onszelf opgeborgen. Een kind mag in overleg met ons, zijn mobiel wel gebruiken voor het bellen van zijn ouders;
- In de vakanties mogen kinderen onder toezicht van een van ons een computerlijst maken zodat ze weten wanneer ze mogen computeren. Op die dag mogen zij maximaal een half uur per keer computeren.
- Er worden geen YouTube filmpjes gekeken.
- Tablets van school blijven in de tas en worden op de BSO niet gebruikt.

Computers en televisie zijn slechts een beperkt onderdeel van de activiteiten. Wij stimuleren kinderen vooral om buiten te spelen en mee te doen aan gezamenlijke activiteiten.



Eten en drinken

Gedurende de opvang zijn er één of meerdere eet- en drinkmomenten.

Wij vinden het belangrijk om samen te eten met de kinderen. Wij zorgen ervoor dat er een prettige sfeer is aan tafel, wij stimuleren de kinderen om te eten, maar dringen het niet op en wij bevorderen hun zelfstandigheid. Tijdens de maaltijd geven wij het goede voorbeeld.

Een goede gezondheid begint onder andere met voeding. Wij vinden het belangrijk om kinderen gezonde voeding en een gezond eetpatroon te bieden en zo positief bij te dragen aan hun ontwikkeling. In ons voedingsbeleid staat meer informatie over o.a. eet- en drink momenten, traktaties en het aanbieden en bereiden van voeding. Het voedingsbeleid is opgenomen in ons kwaliteitshandboek.

Mentorschap

Ieder kind heeft bij ons een eigen mentor.

Ouders horen bij de intake wie de mentor wordt van hun kind.

Ook kunnen ouders dit weten doordat er een lijst op het memobord in de gang hangt waarop staat welk kind welke mentor heeft. Ook hangt er op de blauwe groep een overzicht die ook makkelijk te lezen is voor de kinderen. .

Ook ieder kind op de bso heeft een mentor. De kinderen van de bso weten wie hun mentor is, bij wie ze terecht kunnen met vragen doordat er op blauw een overzicht hangt per mentor, die makkelijk te lezen is voor kinderen .

De mentor is het vaste aanspreekpunt voor de ouders en bij oudere kinderen ook voor het kind. Soms vervult de mentor een rol in het contact met andere (externe) professionals.

De mentor volgt actief de ontwikkeling van 'haar mentorkinderen' en, wanneer daar aanleiding voor is en er zorgen of vragen met betrekking tot het betreffende kind zijn, deze inzichtelijk te maken.

Om de ontwikkeling van het kind te kunnen volgen, moet de mentor het kind echt kennen. Daarom is de mentor altijd een van de pedagogisch medewerkers van onze locatie en direct betrokken bij de opvang en ontwikkeling van het kind.

Wat wij wel belangrijk vinden is dat een kind niet alleen bij de mentor terecht kan, maar bij elke pedagogisch medewerker waarbij het kind zich vertrouwd en veilig voelt. De pedagogisch medewerker zal dit dan altijd communiceren met de mentor.

Wanneer de mentor wijzigt, dan stellen wij ouders (en kinderen) op de hoogte door dit tijdens een haalmoment aan de ouders (en kinderen) te vertellen..

De combinatie van ontwikkelingsgericht werken en de inzet van een mentor maakt dat belangrijke ontwikkelstappen maar ook mogelijke achterstanden tijdig gesignaleerd kunnen worden. Gevolg is tevens dat opgedane kennis over de ontwikkeling van het kind in de opvang niet verloren gaat bij de overgang naar school.

Taalbeleid en meertaligheid

Taal wordt de hele dag door gebruikt. Lichaamstaal, mimiek, creativiteit, drama, muziek, fantasie en spel zijn naast de gesproken taal belangrijk voor de ontwikkeling van een kind.

Wij vinden het belangrijk om de taal te stimuleren, te volgen en bij te dragen aan een doorgaande lijn van de taalontwikkeling. Op al onze locaties wordt Nederlands gesproken.

Op onze locaties in Friesland kan ook op individueel niveau Fries gesproken worden met de kinderen.



Op enkele locaties wordt structureel meertalig gewerkt; denk dan aan Fries of Engels als tweede taal. Dit geldt niet voor onze locatie.

Tijdelijke plaatsing op een andere groep of locatie

Tijdens een vakantie of bij een lage bezetting van de groep, worden groepen samengevoegd. Dit geldt ook voor onze locatie.

Op onze locatie zijn er drie groepen: rood (kinderen in de leeftijd van 4-6 jaar) en groen en blauw (kinderen in de leeftijd van 6-12 jaar). Op vrijdag zijn er onvoldoende kinderen voor drie groepen en biedt groep blauw ook opvang aan de kinderen van groep rood. De groeps grootte bedraagt maximaal 22 kinderen.

Er wordt vakantieopvang aangeboden in de BSO ruimtes van BSO de Vlieger. Tijdens de vakanties worden alle kinderen (groep blauw, rood en groen) opgevangen in groep blauw. Indien er meer dan 20 kinderen zijn, bieden wij vakantie opvang op twee groepen aan.

Aan het einde van iedere dag worden de groepen rood en groen samengevoegd met blauw. De kinderen die er dan nog zijn, worden op groep blauw ingeschreven.

Kinderen die VSO afnemen worden 's ochtends opgevangen op de BSO en door een medewerker van de BSO naar school gebracht.

Wanneer er uitbreiding van opvang nodig is en er geen plaats is op de eigen groep, kan een kind op verzoek en met schriftelijke toestemming van de ouder, voor een schriftelijk vastgelegde periode, opgevangen worden op een andere groep.

Een tijdelijke wijziging voor een deel van de opvang bespreken wij met de ouder. De ouder dient vooraf akkoord te gaan door het tekenen van het toestemmingsformulier 'tijdelijke wijziging groep'. Dit formulier is aanwezig op locatie.

Zo borgen wij de emotionele veiligheid van de kinderen wanneer zij worden opgevangen op een andere groep of locatie:

- Er gaat een voor het kind bekende pedagogisch medewerker mee bij het voorstellen;
- het kind krijgt (voorafgaand) een rondleiding;
- het kind wordt voorgesteld aan de andere kinderen;
- op met name de eerste dag/ de eerste keer zorgen wij er voor dat het kind actief wordt uitgenodigd om deel te nemen aan het vrije- en georganiseerde spel;
- wij besteden extra aandacht aan het kind;
- wij leggen specifieke afspraken rondom het kind schriftelijk vast.

Bij ons is er een mogelijkheid tot het incidenteel afnemen van een extra dag(deel) op de (eigen) groep, mits de BKR hierbij niet wordt overschreden. Zou de BKR wel worden overschreden, dan onderzoeken wij of de incidentele opvang op een andere groep (mits die er is) mogelijk is. Als dit wat betreft de BKR kan en de verwachting is dat het voor het welzijn van het kind en de andere groep geen problemen oplevert, dan leggen wij dit aan de ouders voor.

Open deuren beleid

Op onze locatie hebben wij een open deuren beleid. Dit betekent dat de kinderen op bepaalde momenten, vanuit hun eigen vaste groep, naar een andere groep/groepsruimte kunnen gaan.

Het werken met een open deuren beleid heeft de volgende voordelen:

- De kinderen krijgen de gelegenheid om ook buiten de eigen veilige groep, eigen contacten en vriendschappen op te doen;
- Ontwikkelingsachterstanden of juist voorsprongen worden eerder gesignaleerd;



- Bij ziekte of afwezigheid van de vaste pedagogisch medewerker zijn er toch nog vertrouwde pedagogische medewerkers van de andere groep aanwezig op hun eigen- of de buurgroep;
 - De pedagogisch medewerkers en de kinderen kennen elkaar en kunnen hierdoor de ouders beter informeren over het verloop van de dag en eventuele bijzonderheden;
 - De overstap van KDV naar de BSO wordt gemakkelijker;
 - Broertjes en zusjes hebben de mogelijkheid elkaar te ontmoeten;
 - De groepen kunnen nauw samenwerken aan projecten en thema's;
- De belevingsruimte voor de kinderen wordt steeds groter, zij kunnen vrij spelen buiten hun eigen groep

Wij geven op de volgende wijze gestalte aan het open deuren beleid:

- Een kind gaat alleen naar een andere groep als het wil. Dit wordt door de ons nagevraagd/in de gaten gehouden;
- Er wordt elkaar om hulp gevraagd. Een andere benadering kan soms helpen;
- Bij vieringen en thema's doen wij gezamenlijke activiteiten;
- Heeft een groep weinig kinderen en gaan we uit wandelen of doen we een bepaalde activiteit, dan vragen wij de kinderen van de andere groep mee;
- Bij het buiten spelen voegen we de groepen meestal samen, één pedagogisch medewerker is dan buiten bij de kinderen en de ander is binnen bij de andere kinderen.

Ook al werken wij met het open deuren beleid, evengoed kiezen wij er voor om op sommige momenten de deuren 'dicht' te houden. Bijvoorbeeld als de groep onrustig is, of tijdens het inwerken van een nieuwe collega.

Wennen

Voor kinderen en ouders is de opvang een nieuwe ervaring, waar ook een stuk emotie bij komt kijken.

Wij maken tijd en ruimte om het nieuwe kind en zijn ouders zo goed mogelijk wegwijs te maken en extra aandacht te geven.

Nieuwe kinderen, of kinderen die doorstromen, kunnen komen wennen op de groep (mits hierbij aan de BKR wordt voldaan), voorafgaand aan de start van de opvang. Op deze manier krijgen zij de kans om vertrouwd te raken met hun groepsgenootjes, de medewerkers en de groepsruimte.

Ouders dienen tijdens het wennmoment telefonisch bereikbaar te zijn, zodat ze hun kind indien nodig direct kunnen ophalen.

Begin en eind van de dag

Het begin en eind van de opvang(mid)dag zijn belangrijke momenten voor het kind.

Daarom besteden wij op de volgende wijze aandacht aan deze momenten.

Bij binnenkomst en/of bij school begroeten wij de kinderen en heten wij hen welkom. We maken even een praatje over hoe de dag was of hoe het met het kind is.

Als kinderen worden gebracht door de ouders tijdens schoolvrije dagen en vakanties is er de mogelijkheid afscheid van ze te nemen door te zwaaien bij het raam. Dit mag zelfstandig maar kan ook samen met een van ons.

Alle kinderen zijn ingedeeld in een groep met vaste pedagogische medewerkers.

Alle (nieuwe) collega's en stagiaires worden aan de kinderen voorgesteld.

De vaste elementen zoals de gezamenlijke eet- en drink momenten gebeuren in de groep.



Wij hebben drie groepen: Groep rood: 4 t/m 6 jaar. En de groepen blauw en groen: 7 t/m 13 jaar. Bij binnenkomst gaan de kinderen meteen naar hun eigen vaste groep waar ze gezamenlijk aan tafel gaan voor wat eten en drinken.

Na het gezamenlijke tafelmoment mogen kinderen vrij spelen of activiteiten gaan doen met of zonder een pedagogische medewerker in kleine groepen. De kinderen krijgen zelf de ruimte met welke kinderen ze mee willen gaan en aan welke activiteit ze willen deelnemen. Zo leren kinderen te functioneren met verschillende kinderen, worden hun sociale contacten rijker en leren ze verantwoordelijkheid te nemen. Ook kunnen ze daardoor de gehele locatie verkennen.

Bij problemen kunnen de kinderen altijd terug vallen op 'hun eigen' pedagogisch medewerker.

Aan het einde van de dag eindigen we op groep blauw, kinderen worden naar deze groep overgeschreven. De pedagogisch medewerker die de dag afsluit, heeft een overdracht gekregen van zijn/haar collega(s) en kan dit overdragen naar de ouders.

Wij vinden een goede overdracht met de ouders belangrijk. Daarom vragen wij van ouders om bij het brengen en halen van hun kind, daar de tijd voor te nemen.



De Pedagogisch medewerkers

Wij werken op onze locatie met een vast team van pedagogisch medewerkers. Alle pedagogisch medewerkers zijn gediplomeerd en beschikken over een VOG (Verklaring Omtrent het Gedrag) en zijn ingeschreven in het personenregister kinderopvang.

Op de muur bij de ingang van alle drie de groepen hangt een overzicht wie er per dag aanwezig is en op welke groep kunnen ouders de namen met een foto van ons vinden.

Deskundigheidsbevordering

Deskundigheidsbevordering van onze pedagogisch medewerkers maakt onderdeel uit van het personeelsbeleid van Kids First.

Onze deskundigheidsbevordering bestaat minimaal uit:

- het volgen van een studiedag en een personeelsbijeenkomst;
- deelname aan een scholingsbijeenkomst bedrijfshulpverlening of kinder-EHBO

Jaarlijks wordt door P&O een scholingsplan opgesteld.

Beroepskracht-Kind-Ratio (BKR)

Het aantal pedagogisch medewerkers op het aantal kinderen op een groep wordt de beroepskracht-kind-ratio genoemd. Ook de leeftijdsopbouw van de kinderen is hierbij van belang.

Voor het bepalen van de juiste BKR volgen wij de landelijke richtlijnen. Ook wanneer wij groepen samenvoegen.

De BKR voor onze locatie is als volgt

Naam van de groep	Leeftijd van de kinderen	Maximale aantal kinderen per dag	Aantal medewerkers per dag
Rood	4 t/m 6 jaar	20	2
Groen	6 t/m 12 jaar	20	2
Blauw	6 t/m 12 jaar	22	2

3 uursregeling in schoolvakanties en op margedagen

Wanneer wij afwijken van de BKR conform de 3 uursregeling, registreren wij dit in het rooster waarin de dienst- en pauzetijden worden vastgelegd. Dit rooster is inzichtelijk op de locatie.

Hieronder staan de tijden waarop er eventueel afgeweken wordt van de BKR. Buiten deze tijden wordt er niet afgeweken.

<i>Groep Blauw</i>	Maandag	Dinsdag	Woensdag	Donderdag	Vrijdag
Ochtend	8.00-9.00	8.00-9.00	8.00-9.00	8.00-9.00	8.00-9.00
Pauze	13.00-14.00	13.00-14.00	13.00-14.00	13.00-14.00	13.00-14.00
Middag	16.30-17.30	16.30-17.30	16.30-17.30	16.30-17.30	16.30-17.30



<i>Groep Groen</i>	Maandag	Dinsdag	Woensdag	Donderdag	Vrijdag
Ochtend	8.00-9.00	8.00-9.00	8.00-9.00	8.00-9.00	8.00-9.00
Pauze	13.00-14.00	13.00-14.00	13.00-14.00	13.00-14.00	13.00-14.00
Middag	16.30-17.30	16.30-17.30	16.30-17.30	16.30-17.30	16.30-17.30

<i>Groep Rood</i>	Maandag	Dinsdag	Woensdag	Donderdag	Vrijdag
Ochtend	8.00-9.00	8.00-9.00	8.00-9.00	8.00-9.00	8.00-9.00
Pauze	13.00-14.00	13.00-14.00	13.00-14.00	13.00-14.00	13.00-14.00
Middag	16.30-17.30	16.30-17.30	16.30-17.30	16.30-17.30	16.30-17.30

Vaste gezichten

Wanneer de kinderen naar de opvang komen, is het fijn voor hen om vertrouwde, bekende gezichten te zien. Daarom werken wij met een vast team en volgen wij de wettelijke eisen inzake het aantal vaste gezichten op de groep.

Tijdens het intakegesprek vertellen wij de ouders wie die 'vaste gezichten' zijn. Mocht daar later iets in wijzigen, dan geven wij dit door.

Stagiaires/Studenten

Kids First COP groep is een door SBB gecertificeerd leerbedrijf voor de functies van pedagogisch medewerker op MBO 3 en 4 niveau.

Wij vinden het belangrijk een bijdrage te leveren aan het opleiden van toekomstige beroepskrachten. In de opleiding zijn stageperiodes opgenomen om de praktijk te kunnen oefenen en toetsen.

De stagiaire/student beschikt altijd over een geldige VOG en is ingeschreven in het personenregister kinderopvang. Een stagiaire/student werkt onder toezicht en aansturing van één van onze pedagogisch medewerkers. Afhankelijk van het leerjaar en de competenties en vaardigheden van de stagiaire/student, mag deze onder begeleiding of zelfstandig de verzorgende taken en activiteiten uitvoeren.

Tijdens de stage verricht de stagiaire/student activiteiten die functioneel zijn om de opleidingsdoelen te behalen.

Wij verwachten dat zij/hij haar/zijn eigen leerproces bewaakt en dat bij problemen tijdig haar/zijn werkbegeleider inschakelt.

De stagiaire/student doet mee aan de verschillende taken, zowel verzorgende als huishoudelijke taken.

Na een inwerkperiode verwachten wij van een stagiaire/student dat zij/hij een aantal taken zelfstandig kan uitvoeren. Bijvoorbeeld voor een paar kinderen een activiteit bedenken.

Wat mag een stagiaire/student niet:

- Alleen met de kinderen op de groep of alleen bso-kinderen van school halen;
- Kinderen temperatuur;
- De groep alleen afsluiten of openen;
- Medicijnen toedienen;
- Overdracht naar ouders dit alleen in overleg met de werkbegeleider;
- Zorg voor chronisch zieke kinderen;
- Alleen in een ruimte met een chronisch ziek kind;



- Chronisch ziek kind optillen zonder vooraf instructie/uitleg.
- De telefoon opnemen/bellen naar ouders tijdens de inwerkperiode, na de inwerkperiode eerst onder begeleiding. Telefoongesprekken en oudergesprekken dienen altijd teruggekoppeld te worden naar een vaste medewerker.

Op een aantal locaties van Kids First COP groep is een stagiaire aanwezig. Voor onze locatie geldt dit op dit moment ook.

BBL-studenten

Een BBL-student verricht dezelfde werkzaamheden als de collega pedagogisch medewerkers, alleen doet dit deels 'intellig' (dus binnen de BKR) en deels boventallig (dus 'extra'). Afhankelijk van hoe lang de BBL-er bij ons werkt, gaat deze steeds meer intellig en minder boventallig werken. Dit is vastgelegd in een schema. Bij ons werkt momenteel wel BBL-student.

Snuffelstages

Op onze locatie bieden wij ook ruimte voor snuffelstages waarbij een student kortdurend onbetaald kennis maakt met de opvang. Het gaat dan om een paar dagen 'snuffelen', maar in totaal nooit meer dan 60 uur.

Vrijwilligers

Op sommige locaties van Kids First COP groep werkt een vrijwilliger. Voor onze locatie geldt dit niet.

De vrijwilliger beschikt altijd over een geldige VOG en is geregistreerd in het personenregister kinderopvang en werkt onder toezicht en aansturing van één van onze pedagogisch medewerkers. Deze pedagogisch medewerker coördineert de werkzaamheden van de vrijwilliger en draagt de eindverantwoordelijkheid voor de uitvoering van de activiteiten en dienstverlening.



Hoe volgen wij de kinderen in hun ontwikkeling

Bij Kids First COP groep worden kinderen het hele jaar 'gevolgd'. Wij werken met een kindvolgsysteem waarbij het mogelijk is om systematisch naar kinderen te kijken. Op onze locatie maken wij gebruik van het kindvolgsysteem van Kids First.

Tijdens de opvangperiode vindt er jaarlijks een oudergesprek plaats waarin wij de uitwerking van het kind volgsysteem met de ouders bespreken. Deze wordt door de mentor ingevuld. Kinderen ouder dan 6 jaar kunnen zelf ook hun mening geven over eigen welbevinden en ervaring met en op de BSO.

Iedere locatie heeft een (digitale) map met het kindvolgsysteem/kinddossier dat gebruikt wordt. Hierin is van alles te vinden zoals observatielijsten, een overzicht van de ontwikkelingsfasen van kinderen en aandachtspunten voor gesprekken met ouders. Minimaal 1x per jaar wordt het kindvolgsysteem ingevuld. Met de informatie die daar uit komt, kunnen wij nog beter inspringen op de individuele behoeften van de kinderen. Ook eventuele ontwikkelingsachterstanden, of juist een kind dat vooruit loopt, kunnen wij met dit systeem signaleren.

Voor kinderen vanaf 4 t/m 12 jaar is er een vragenlijst opgenomen in het kindvolgsysteem/kinddossier.

Doorgaande lijn en de overdracht

Overdracht van kdv of peuteropvang naar school en/of BSO vindt plaats via een overdrachtsformulier ('koude' overdracht) en indien nodig toegelicht door een telefonisch of persoonlijk gesprek ('warme' overdracht). Dit alleen met toestemming van de ouders. Hiermee zorgen wij er voor dat de doorgaande lijn naar school en/of BSO is gewaarborgd en de school en/of BSO alle benodigde informatie krijgt over de ontwikkeling van het kind.

Als een kind doorstroomt van de ene naar de andere groep, dan doen wij de overdracht als volgt: Wij geven een mondelinge overdracht aan onze collega.

Wanneer kinderen de leeftijd hebben bereikt dat ze over kunnen stappen naar de groep (blauw of groen), dan wordt dit in overleg met ouders gedaan. Het kind moet er ook aan toe zijn. Het kan dus zijn dat een kind iets eerder of juist iets later naar groep blauw of groen overstapt. Om te wennen aan de nieuwe groep, komen kinderen voor een overstap naar een andere groep, samen met de pedagogisch medewerker uit groep rood eerst 1 of 2 keer een kijkje nemen en kennis maken in de nieuwe groep.

Als een kind doorstroomt van het kdv of de peuteropvang naar de BSO, dan is de doorgaande lijn als volgt: Wij geven een mondelinge overdracht aan onze collega van de BSO en het volgsysteem/kinddossier gaat met het kind mee.

Kinderen met opvallend gedrag

Wij maken de ontwikkelingsmomenten van de kinderen op de groep van dichtbij mee. Wij signaleren wanneer kinderen zich anders ontwikkelen dan hun leeftijdsgenootjes. Hierbij handelen wij volgens het 'Stappenplan bij kinderen met opvallend gedrag'. Deze is opgenomen in ons kwaliteitshandboek.

Wanneer ouders een kind aanmelden met een beperking of opvallend gedrag, dan bespreken wij eerst de mogelijkheden en eventuele aanpassingen, voordat wij over gaan tot opvang.



(Tijdelijke) bijzondere gezinsomstandigheden

Het is belangrijk dat wij op de hoogte zijn van bijzondere gezinsomstandigheden van de kinderen op de groep. Bijvoorbeeld een scheiding, ziekte van een ouder, een nieuw broertje of zusje.

Wanneer wij signaleren dat het gedrag van een kind verandert, dan houden wij het kind extra in de gaten en, indien het kind dit wil, krijgt het de ruimte om hierover met één van ons te praten. Diegene informeert dan ook de overige collega's en eventueel de teammanager en maakt afspraken over begeleiding in samenspraak met de ouders.

Verwijsindex

Wanneer wij zorgen hebben over een kind, bespreken wij dit met de ouders, het team en de manager. Indien nodig, verwijzen wij de ouders door naar een andere instantie.

Soms is het noodzakelijk om een signaal af te geven in de verwijsindex. Dit loopt dan via de aandachtsfunctionaris van Kids First COP groep. Zij/hij toets de casus aan de signaleringscriteria van Kids First en kan daarna een signaal afgeven in de verwijsindex. De verwijsindex is een digitaal instrument waarmee professionals (zoals huisartsen, scholen, consultatiebureaus, de jeugdgezondheidszorg) elkaar kunnen 'vinden'. In de verwijsindex worden alleen naam, adres en woonplaats vermeld.

Protocol kindermishandeling en grensoverschrijdend gedrag (meldcode)

De veiligheid van kinderen staat voorop in de kinderopvang en ook bij ons.

Het kunnen signaleren van kindermishandeling is een belangrijke vaardigheid waarover iedere pedagogisch medewerker dient te beschikken.

Als professional hebben wij hierin een belangrijke taak.

Het gaat hier om kinderen in een kwetsbare leeftijdsgroep. Daarom werken wij ook met de landelijke meldcode/protocol. Deze is te vinden in het kwaliteitshandboek, maar nog sneller via de volgende Meldcode Apps.

Wanneer een van ons vermoedt dat een collega zich schuldig maakt aan seksueel misbruik of ander geweld jegens een kind, dan is hij/zij verplicht dit direct te melden bij de leidinggevende.



Ouderbetrokkenheid

Wij vinden het belangrijk om naar ideeën en zorgen van ouders te luisteren. Wij bieden hen de mogelijkheid tot samenwerking en afstemming.

Dit doen we door onder andere bij het brengen en halen bijzonderheden over het kind uit te wisselen.

We organiseren samen met ouders vieringen en bijvoorbeeld ouder en-/of thema-avonden.

Wij voeren (minimaal) jaarlijks een 10 minutengesprek aan de hand van het kindvolgsysteem of kinddossier. Het is altijd mogelijk voor ouders om een gesprek aan te vragen.

Twee tot vier keer per jaar ontvangen ouders een nieuwsbrief vanuit de organisatie.

Op onze locatie houden wij de ouders op de hoogte met onze nieuwsbrief.

Ook hebben wij een postvakje voor elk kind en hebben we een mededelingenbord waarop staat vermeld welke pedagogisch medewerkers er zijn, welke documenten ter inzage voor de ouders liggen en eventuele bijzonderheden.

Wij hebben de ouderbetrokkenheid op onze locatie als volgt geregeld:

Wat	Hoe
Oudergesprekken	Intake Wenmoment 10-minutengesprek
Thema-avonden	Ouderavond
Activiteiten	Uitstapjes in de vakantie Jaarlijkse ouderavond en/of gezamenlijke activiteit voor ouders en kinderen Activiteitenladder het hele jaar door
Schriftelijke informatie	Nieuwsbrief 4x per jaar Mail contact bij activiteiten
	Facebook

Oudercommissie (OC)

Ouders kunnen inspraak hebben door zitting te nemen in een oudercommissie. Kids First COP groep streeft er naar dat er per locatie een oudercommissie aanwezig is.

Deze commissie is een klankbord voor ouders en voor onze organisatie waardevol. De OC adviseert gevraagd en ongevraagd over diverse onderwerpen.

Informatie over onze oudercommissie is te vinden in de map OUDERCOMMISSIE op de groep.

Social Media

Wij maken gebruik van beeldmateriaal en social media als communicatiemiddel, maar ook als marketinginstrument. Kids First COP groep streeft hierbij naar de juiste balans tussen 'veiligheid & privacy' in relatie tot 'openheid & communicatie'.

Alleen als ouders daar schriftelijk toestemming voor hebben gegeven, publiceren wij foto's van kinderen. Wij hebben een eigen facebookpagina die wij louter gebruiken om ouders leuke belevenissen van onze locatie te laten zien.



Ons gebouw en de omgeving

Onze leefruimte ziet er als volgt uit:

Onze leefruimte is ingericht met tafels, stoelen en banken voor eet- en drinkmomenten en voor spel aan tafel. Daarnaast zijn er op elke groep verschillende hoeken, zoals een bouwhoek en een poppenhoek waar kinderen kunnen spelen met divers materiaal en waar kinderen ook rustig op de bank kunnen zitten.

We hebben het materiaal overzichtelijk opgesteld, kasten zijn open en de kinderen kunnen dit zelf, zonder te vragen, pakken. Uitzonderingen hierop zijn duidelijk omschreven in de groepsregels.

Onze sanitaire ruimte ziet er als volgt uit:

Het sanitair voor de kinderen is bereikbaar vanuit de groepsruimte, er zijn per groep 2 toiletten aanwezig en één wasbak om de handen te wassen.

Voorafgaand en tijdens de opvang wordt de sanitaire ruimte door ons gecontroleerd.

Indien nodig wordt er extra schoongemaakt.

Dagelijks wordt de ruimte geventileerd. Wij zorgen voor een goede ventilatie door het openzetten van roosters en ramen voordat de kinderen arriveren en indien nodig tijdens de opvang.

Onze buitenruimte ziet er als volgt uit:

Voor het gebouw en naast groep Blauw is een grote omheinde speelplaats. Naast onze BSO is een openbaar speelterrein waar ook de BSO kinderen gebruik van kunnen maken.

Wij houden zicht op de buitenruimte door bij de kinderen aanwezig te zijn als deze willen buitenspelen. Kinderen mogen niet zonder toezicht naar het openbare speelterrein.

We hebben rijdend materiaal, een zandbak, een glijbaan en een speelhuisje. Op de speelplaats naast groep Blauw is er de mogelijkheid om te basketballen en te tafeltennissen.

Wij delen onze buitenspeelplaats die voor het gebouw ligt met het KDV. Afgesproken is dat alleen de kinderen van groep Rood (4 t/m 6 jaar) daar mogen spelen.

Het ophalen van de kinderen van school

Er zijn afspraken met de kinderen gemaakt waar zij verzamelen tot een van ons hen ophaalt. Voor iedere school is dit weer verschillend. Mocht er een minder bekende medewerker hen van school halen, dan draagt hij/zij een hesje van KidsFirst.

De kinderen van de scholen rondom onze BSO worden lopend opgehaald. Kinderen die elders in Dokkum op school zitten, dit zijn de Twine, de Pionier, Hoeksteen en de Eben Haezer, worden met een busje opgehaald.

De scholen bij ons in de buurt

OBS Burgerschool
Olivier van Keulenlaan 16
9101 VR Dokkum
0519-292570
burgerschool@roobol.frl

CBS de Bron
Kapellaan 5
9101 WB Dokkum
0519-221566
bron@arlanta.nl

CBS de Regenboog
Mearsloatswal 2
9101 DR Dokkum
0519-221566
regenboog@arlanta.nl

CBS de Hoeksteen
Zwaluwstraat 49
9101 HE Dokkum
0519-221505
hoeksteen@arlanta.nl



CBS Eben Haezer
Kweekschoolstraat 2
9101 Ac Dokkum
0519-221440
ehdokkum@arlanta.nl

Katholieke Jenaplan school St. Bonifatius
Kapellaan 3
9101 WB Dokkum
0519-292968
directie@bonischool.nl

CBS de Pionier
Alde Terp 2
9101 SC Dokkum
0519-221482
pionier@arlanta.nl

GBS de Schakel
Fuldastraat 2
9101 WE Dokkum
0519-292048
m.vanderes@noorderbasis.nl

SSBO de Twine
Hantumerweg 28a
9101 AD Dokkum
0519-294630
info@detwine.nl



Veiligheid en gezondheid

Wij leggen de risico's en afspraken vast in een veiligheids- en gezondheidsbeleid. Dit beleid gaat over de voornaamste risico's met grote gevolgen voor de veiligheid of de gezondheid van de kinderen.

In de praktijk handelen wij zoals in dit veiligheids- en gezondheidsbeleid beschreven staat.

Ouders kunnen ons veiligheids- en gezondheidsbeleid inzien op locatie. Tijdens het intakegesprek attenderen wij ouders hier op.

Ziekte bij kinderen

Wanneer een kind ziek is, overleggen wij met de ouders wat te doen. Onze graadmeter is in eerste instantie hoe het kind zich op de groep handhaaft. Als een kind ongelukkig is in de groep, wordt er gebeld en overlegd met de ouders.

Medicijnen

Wanneer ouders ons verzoeken om bepaalde medicijnen (ook homeopathisch) aan hun kind te geven, kan dit alleen wanneer het om een door een arts voorgeschreven middel gaat. Ouders moeten hiertoe een medische verklaring ondertekenen. Deze verklaring ligt op onze locatie ter beschikking.

Meer informatie hierover hebben wij opgenomen in ons kwaliteitshandboek.

Huisarts

Wanneer een kind gezien moet worden door de huisarts, dan houden wij er rekening mee dat een kind niet naar een andere huisarts gaat, als de ouders geen toestemming geven voor inzage in het digitaal dossier door een andere huisarts.

Besmettelijke ziekten

Besmettelijke ziekten worden al overgedragen in de incubatietijd. Meestal is het niet mogelijk om een besmetting als een griep of de waterpokken te voorkomen.

Wij overleggen met de manager wanneer er een besmettelijke ziekte heerst. Indien nodig neemt de manager contact op met de GGD. Ouders informeren wij met een poster op de deur.

Wij maken gebruik van de Kiddi-App van het RIVM:



Calamiteiten

Bij een calamiteit denken wij bijvoorbeeld aan brand, een ongeval, een vermissing van een kind, een technische calamiteit zoals stroom, gas of waterstoring, of agressie en dreiging.

Op onze locatie is een aantal medewerkers opgeleid tot bedrijfshulpverlener (BHV-er). In het calamiteitenplan van onze locatie staat vermeld wie dit zijn.

Een BHV-er is verantwoordelijk voor het coördineren van en handelen bij een calamiteit.

Zij is getraind in de volgende zaken:

- basisprincipes brandbestrijding, zoals het oefenen met blusapparaten
- wat te doen bij een evacuatie (verantwoordelijkheden en bevoegdheden)
- communicatie met externe hulpverleners
- (kinder) EHBO waaronder levensreddend handelen



Index kwaliteitshandboek

Hierbij een greep uit het overzicht van de formulieren en protocollen voor pedagogisch medewerkers.

Beroepscode

Buikslapen

Dieren

Hitte protocol

Hygiëne

Medicijnverstrekking

Meldcode

Ongevallen

Ontruiming

Pesten

Kinderen met opvallend gedrag

Uitstapjes

Veiligheids-en gezondheidsbeleid

Vermissing

Vier-ogen principe

Voedingsbeleid

